

พระรามชาดก : การปรับเปลี่ยน จากรรณกรรมต้นแบบมาเป็น วรรณกรรมอัตลักษณ์

นิยะดา เหล่าสุนทร
ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม
ราชบัณฑิตยสถาน

คำสำคัญ : พระรามชาดก

เรื่องราวของพระรามหรือรามายณะ มิได้มีความสำคัญเฉพาะแต่ชาวอินเดียเท่านั้น หากได้แพร่กระจายไปในดินแดนที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมจากอินเดีย เช่น ไทย ลาว พม่า เขมร อินโดนีเซีย ประเทศเหล่านี้ต่างมีเรื่องพระรามในฉบับของตนเอง โครงเรื่องใหญ่ก็มีได้ผิดแผกต่างกันไปคือ การกล่าวถึงวีรกรรมของพระรามซึ่งเป็นตัวเอกของเรื่องได้ปราบปรามเหล่าอสูรและมูลเหตุของสงครามก็คือ นางสีดาชายาผู้งามเป็นเลิศของพระราม แต่ส่วนที่ต่างกันไปก็คือ รายละเอียดหรือโครงเรื่องย่อยและพฤติกรรมของตัวละครที่ปรับเปลี่ยนไปตามค่านิยมสภาพแวดล้อมของแต่ละชนชาติที่ได้รับวัฒนธรรม

ความสนใจในเรื่องพระราม หรือชื่อที่คนไทยรู้จัก คือ เรื่องรามเกียรติ์ ในประเทศไทยมีบทบาทสูง เรื่องราม-

เกียรติ์ได้กลายมาเป็นวรรณกรรมประจำชาติเป็นเครื่องประดับพระเกียรติยศของพระมหากษัตริย์สืบต่อมา ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่การศึกษาเรื่องรามเกียรติ์ได้กระทำอย่างกว้างขวางแทบทุกประเด็นที่ควรแก่การศึกษา เช่น ที่มาของเรื่อง การแพร่กระจายเรื่องรามเกียรติ์ฉบับท้องถิ่น แต่ก็มีบางประเด็นที่ไม่ใคร่มีการศึกษามากนักก็คือ เรื่องพระรามในฉบับต่างประเทศที่ได้รับอิทธิพลจากต้นฉบับเรื่องรามายณะ^๑ ดังเช่นฉบับภาษาลาวก็มีสารัตถะที่ควรสนใจอย่างยิ่ง เพราะเป็นเรื่องพระรามฉบับเดียวที่พระเอกหรือพระรามมีสถานภาพเป็นพระโพธิสัตว์นอกเหนือจากวีรบุรุษประจำชาติพระรามในฉบับภาษาลาวก็คือชาดกเรื่องหนึ่ง อนึ่งการศึกษาเกี่ยวกับชาดกเรื่องนี้ในภาษาลาว ยังไม่มีนักศึกษาค้นใดในประเทศไทยให้ความสนใจมาก

นัก หากจะมีก็เป็นแต่คร่าว ๆ เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของงานวิจัยเรื่องพระรามชาดก : การปรับเปลี่ยนจากรรณกรรมต้นแบบมาเป็นวรรณกรรมอัตลักษณ์

ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑. ขยายพรมแดนความรู้เกี่ยวกับเรื่องพระราม ในฉบับต่างประเทศคือ ภาษาลาวให้ได้กว้างขวางออกไปแทนที่จะศึกษาจากฉบับย่อ

๒. ได้งานวิจัยซึ่งมีการศึกษาจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ซึ่งเอกสารนี้ไม่เคยเป็นที่รู้จักของนักศึกษามาก่อน

๓. สามารถนำความรู้ที่ได้มาเปรียบเทียบกับเรื่องรามเกียรติ์ของไทย อันจะก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้ได้มากขึ้น

๔. ได้แนวทางที่จะศึกษาวรรณคดีจากหลักฐานชั้นปฐมภูมิ

^๑ มีวิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ของนางสาวสมพร สิงโต เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างรามายณะของวาลมิกิและรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๑”

การศึกษาเรื่อง**พระรามชาดก** ในเมืองไทยเป็นไปอย่างจำกัด เพราะต้นฉบับมีเพียงชุดเดียวและในปัจจุบันเข้าใจว่าสูญหายไป ในปี พ.ศ. ๒๔๗๔ พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภ-พฤฒิยากร โปรดให้พระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ (ทอง จันทรางศุ) ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ดในเวลานั้น เอาพระขวนขวายหาจากฉบับภาษาลาว เมื่อได้แล้วก็มีการปริวรรตจากอักษรธรรมมาเป็นอักษรไทย และพิมพ์ดีดไว้มีทั้งหมด ๔๓ ผูก

ถึงแม้ว่าจะมีถ่ายทอดเป็นอักษรไทยแล้ว **พระรามชาดก** ก็ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายนัก เพราะความยาวของเนื้อเรื่อง จนกระทั่งในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ หลวงศรีอมรญาณ (ชัยศรี ศรีอมร) และพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะ-ประทีป) ได้ช่วยกันย่อเรื่อง**พระรามชาดก** เพื่อเผยแพร่ในงานฌาปนกิจศพของมารดาหลวงศรีอมรญาณ และใช้ชื่อเรื่องว่า**พระรามชาดก**^๒ นับแต่นั้นเรื่องพระรามฉบับย่อนี้ก็เผยแพร่ไปในหมู่นักศึกษา เสฐียรโกเศศเมื่อเขียนเรื่อง**อุปกณ์รามเกียรติ์** ก็ได้ใช้ฉบับย่อ นักศึกษาเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ เมื่อเวลาผ่านไป ต้นฉบับของเรื่อง**พระรามชาดก** ก็สูญจากความทรงจำไปใน

ที่สุด แต่ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้ต้นฉบับเดิม^๓ ซึ่งนับอายุถึงปัจจุบันนี้ หนังสือนี้มีอายุกว่า ๗๕ ปี ซึ่งเป็นต้นเค้าของฉบับย่อของหลวงศรีอมรญาณ

เรื่องพระรามฉบับภาษาลาวแต่งเป็นชาดก มีชื่อว่า **พระรามชาดก** จุดประสงค์ของเรื่องเพื่อใช้เทศน์ เนื้อเรื่องมีความยาว ๔๓ ผูก แบ่งเป็น ๒ ตอน หรือที่เรียกว่า บั้น บั้นต้นมี ๒๐ ผูก บั้นปลายมี ๒๓ ผูก การปรับเปลี่ยนบทบาทของพระรามซึ่งเดิมเป็นวีรบุรุษมาเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นคติทางพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทนั้น ไม่พบในวรรณกรรมเรื่องพระรามของชาติใด เว้นแต่ฉบับของลาวเท่านั้น ดังนั้นคำเรียกชื่อพระราม บางครั้งก็คือพระโพธิสัตว์ แต่มีข้อสังเกตว่าผู้แต่ง หรือผู้รวบรวมชาดกเรื่องนี้ไม่ได้ให้ความสนใจต่อองค์ประกอบของชาดกมากนัก ดังจะเห็นได้จากการกลับชาติ^๔ ซึ่งก็คือการชี้ให้เห็นว่าบุคคลในเรื่องซึ่งเกิดขึ้นในอดีต จะเกิดมาเป็นบุคคลร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้า หรือที่เรียกว่าปัจจุบันวัตถุ กระทำอย่างคร่าว ๆ ไม่สมจริง และไม่สอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติของพระพุทธศาสนา ดังเช่น**ท้าวพิภพ** (ผู้เป็นพี่ของท้าวราพณาศวรรต่อมาเข้ากับพระราม) ก็มาเป็นพระยา

ชมพูบดี **ท้าวเชษฐกุมาร** (โอรสของท้าวราพณาศวรรต่อมาอยู่กับพระราม) มาเป็นพระยาศรีธรรมมาโคกราช **พระยาปัตตะลุม** (ในฉบับรามเกียรติ์ คือมัยราพณ์ผู้สะกดทัพพระราม และลักพระรามไปเมืองบาดาล) มาเป็นพระยาเทวนัมปิยะติสส

บุคคลทั้งสามนี้ เริ่มต้นด้วย **พระยาชมพูบดี** เป็นบุคคลในตำนานเรื่อง**พระยาชมพู**^๕ มิใช่บุคคลที่มีตัวตนในประวัติศาสตร์ ส่วน**พระยาศรีธรรมมาโคกราช** หรือพระเจ้าอโศกมหาราช และ**พระยาเทวนัมปิยะติสส** หรือพระเจ้าเทวนัมปิยะติสสแห่งลังกา ทั้งสองพระองค์อยู่ในสมัยเดียวกัน คือหลังจากพุทธปรินิพพานมากกว่า ๒๐๐ ปี การที่เรียกวรรณกรรมเรื่องนี้ว่าชาดก ก็คือการสร้างศรัทธาปสาทะในหมู่ผู้อ่าน ผู้ฟัง และเพิ่มความสำคัญให้แก่พระเอกของเรื่อง โดยไม่คำนึงถึงองค์ประกอบ และลักษณะของชาดกที่ควรจะเป็น

เนื้อความของ**พระรามชาดก**แบ่งเป็น ๒ ตอน ตอนแรกว่าด้วยกำเนิดเมืองอินทปัตถ์ ท้าวชตวรรษและนางวิสุทธิโสภายาขออำนาจท้าวดับปรเมศวร บิดาออกไปตั้งถิ่นฐานใหม่ คือ เมืองจันทบุรีศรีสัตตนาค กล่าวถึงท้าววิรุณ-

^๒ เรื่องพระรามชาดกฉบับถอดความ ซึ่งเป็นผลงานร่วมกันระหว่างหลวงศรีอมรญาณ (ชัยศรี ศรีอมร) และพระสารประเสริฐ (ตรี นาคะประทีป) ได้รับการตีพิมพ์ ๒ ครั้ง ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ในงานศพมารดาของหลวงศรีอมรญาณ และครั้งที่ ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ในงานพระราชทานเพลิงศพหลวงศรีอมรญาณ

^๓ เอกสารฉบับนี้เป็นเอกสารชั้นต้น ต้นฉบับเป็นกระดาษยาว พิมพ์ด้วยตัวพิมพ์ที่มีขนาดใหญ่ ในแต่ละหน้าจะมีความยาวประมาณ ๓๐ บรรทัด เข้าใจว่าคงพิมพ์ในปี ๒๔๗๕ ในขณะที่สภาพไม่สามารถใช้ได้แล้ว เพราะมีอายุกว่า ๘๐ ปี

^๔ การกลับชาติ หรือบางครั้งใช้ว่า สโมธาน หรือ ประชุมชาดก

^๕ คู่มือความเรื่อง ชมพูบดี : จากพระสุตตรมหาขานมาถึงเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ของผู้วิจัยในพินิจวรรณการ

หกผู้เป็นน้องของท้าวธวัช มีโอรสอุป
 ร่างประหลาด คือ ตัวสั้นไม่มีแขนขา
 ชื่อว่าเจ้าลุนลู่ พระอินทร์รับขึ้นไปบน
 สวรรค์เพื่อไปชุบตัวใหม่ เจ้าลุนลู่ลงมา
 เกิดใหม่ในครรภ์ของนางมลิกาเช่นเคย
 เมื่อเกิดมามีอิทธิฤทธิ์มาก ต่อมาหะ
 ไปข่มขู่ท้าวธวัชเพื่อแย่งชิงนางจันทา
 มาเป็นเทวี การกระทำของท้าวราพณา-
 ศวรรค์ขัดกับประเพณีอย่างรุนแรง กล่าว
 คือไม่ให้เสียสินสอดให้แก่ฝ่ายหญิง
 และคู่ครองเป็นเชื้อสายเดียวกัน ท้าว
 ธวัชจึงอริษฐานขอโอรส พระราม
 พระลักษณ์ จึงถือกำเนิดขึ้นมา และเมื่อ
 เจริญวัยขึ้นมากับรับอาสาพระบิดาไปตาม
 นางจันทาผู้เป็นพี่สาว พระอินทร์จึง
 เนรมิตม้ามณีกาบซึ่งมีอิทธิฤทธิ์มาก
 ให้เป็นพาหนะ ในระหว่างทางพระราม
 พระลักษณ์ ได้นางหลายคนเป็นภรรยา
 ต่อมาก็เดินทางมาถึงเมืองอินทปัตต์
 ในขณะนั้นท้าวราพณาศวรรค์ลับสนิท
 เป็นเวลานาน ทั้งสองได้โอกาสจึงรับ
 นางจันทากลับ ท้าวราพณาศวรรค์เมื่อ
 รู้สึกตัวจึงติดตามมา เกิดการสู้รบกับ
 พระราม พระลักษณ์หลายครั้ง แต่ใช้
 อาวุธวิเศษเข้าต่อสู้อย่างรุนแรง ในที่สุด
 ท้าวราพณาศวรรค์ยอมแพ้ ยอมปฏิบัติ
 ตามที่ฝ่ายพระรามเรียกร้องทุกประการ
 จึงได้นางจันทากลับไป

เนื้อเรื่องของ**พระรามชาดก**ใน
 บันดั้นนี้ เป็นส่วนที่เพิ่มเติมขึ้นมาจาก
 ดันเรื่องเดิม เป็นการผูกโครงเรื่องขึ้น

มาใหม่ เข้าใจว่าผู้แต่งคงได้รับอิทธิพล
 จากการที่พระยาภิรมย์ใน**เรื่องสังข์ศิลป์**
ชัย^๖ ลักนางเกสรสมุณทาไปอยู่ใน
 ปราสาทกับตน ต่อมาสังข์ศิลป์ชัยรับ
 อาสาพระบิดาไปติดตามนางผู้เป็นอา
 กลับมา การเพิ่มเติมเนื้อเรื่องในตอนนี้
 เข้าใจว่าผู้แต่งคงประสงค์จะเชิดชูความ
 เก่งกล้าของพระราม หนึ่งความมุ่งหมาย
 ของเรื่องที่ใช้ในการเทศน์มีส่วนที่
 สนับสนุนเนื้อเรื่องให้ยืดยาว และทวี
 ความซับซ้อนยิ่งขึ้น เนื้อเรื่องตอนต้น
 นี้ ไม่พบในเรื่องพระรามของชาติใด ๆ
 เป็นการเพิ่มเติมและเป็นอัตลักษณ์ของ
 ชาวลาว

เนื้อเรื่องบัน ๒ ดำเนินตามต้นแบบ
 ของเรื่องพระรามโดยทั่ว ๆ ไป คือ การ
 ทำสงครามระหว่างพระรามซึ่งเป็นฝ่าย
 ธรรมกับท้าวราพณาศวรรค์ซึ่งเป็นฝ่าย
 อธรรม ซึ่งมีสาเหตุมาจากนางสีดา
 ในส่วนที่แตกต่างกันก็คือรายละเอียด
 ของพลความ คือ การทำสงครามแต่ละ
 ครั้ง แต่ที่น่าสนใจก็คือ อนุภาคในส่วน
 ที่พระรามต้องกลายเป็นลิงเพราะไป
 กินผลนิโครธ ลิงพระรามมีบุตรกับนาง
 ลิงแพงสี (ซึ่งเดิมก็คือคน) ชื่อท้าว
 หูลละมานซึ่งกลายเป็นกำลังสำคัญใน
 การทำสงครามกับท้าวราพณาศวรรค์

การเชื่อมโยงเนื้อความบันดั้น
 กับบันที่สองเข้าด้วยกันได้ กระทำได้
 อย่างกลมกลืนเพราะเพิ่มบทบาทของ
 นางจันทา ภรรยาคนแรกของท้าวราพ-
 ณาศวรรค์ ผู้มีฐานะเป็นพี่สาวของพระราม

บทบาทของนางจันทาเมื่อเทียบกับนาง
 สุดโท (หรือนางมณฑา ในรามเกียรติ์
 ของไทย) มิได้ด้อยกว่ากัน นางยังเป็น
 ที่รักของท้าวราพณาศวรรค์ไม่น้อยกว่า
 นางสุดโท มีข้อสังเกตว่า พันธมิตรของ
 ฝ่ายท้าวราพณาศวรรค์ส่วนใหญ่เป็นเครือ
 ญาติ เช่น ลูกและน้องของท้าวราพณา-
 ศวรรค์ จะมีที่เป็นสหายก็เป็นส่วนน้อย
 เมื่อเทียบกับพันธมิตรของทศกัณฐ์ใน
 รามเกียรติ์ของไทย

อนุภาคบางเรื่องมีความน่าสนใจ
 อย่างยิ่ง เมื่อเทียบกับอนุภาคในตอน
 เดียวกันของเรื่องรามเกียรติ์ ในที่นี้จะ
 ยกมาเพียง ๓ ตอนคือ **ตอนนางแปลง**
 กล่าวถึงนนทียักษ์ในฉบับลาว (ในฉบับ
 ของไทยคือ นนทก) นนทียักษ์ใช้นิ้ว
 ชี้เทวดาล้มตายเป็นจำนวนมาก นาง
 ทิพโสเทพธิดารับอาสาทำจัดโดย
 วิธีพ้อนรำ นนทียักษ์ใช้นิ้วชี้ที่ศีรษะ
 ของตน จึงสิ้นชีวิต แต่ในฉบับของไทย
 พระนารายณ์แปลงเป็นอัปสรมาร่ำรำ
 เพลงแม่บท เมื่อมาถึงตอนที่ว่า “ถึงทำ
 นาคาม้วนหางวง” นิ้วเพชรของนนทก
 ชี้ที่เพลลาของตนเอง ต่อมาก็สิ้นชีวิต”

ถึงแม้อนุภาคใน ๒ ฉบับนี้ จะไม่
 แตกต่างกันมาก แต่เหตุการณ์ที่ดำเนิน
 ตามหลังมานี้ มีความต่างกันมาก กล่าว
 คือท้าวโอยศวรรค์ผู้เป็นต้นวงศ์ของพระ-
 รามและท้าวราพณาศวรรค์ อยากเห็น
 การร่ำรำนั้น และเมื่อได้เห็น ก็หลั่ง
 น้ำกามออกมา นางทิพโสเทพธิดารับ
 และไปใส่ปากนางกตราชภรรยาของ

^๖ เรื่อง**สังข์ศิลป์ชัย** เป็นวรรณกรรมของภาคอีสาน ได้รับความนิยมแพร่หลายมาก

^๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช, **รามเกียรติ์ เล่ม ๑** (กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, ๒๕๐๖) หน้า ๖๐.

ท้าวสังคิบ ส่วนในรามเกียรติ์ของไทย
อนุภาคตอนนี้เป็นตอนสำคัญ เป็น
ต้นเหตุของพระนารายณ์เพื่อไปปราบ
นนทกซึ่งอริชฐานไปเกิดในเมืองมนุษย์
อนุภาคในตอนนี้เป็นฉบับของไทย
กระทำได้อย่างสละสลวยงดงาม มีชั้น
เชิงมากกว่าของฉบับลาว ทั้งนี้อธิบาย
ได้ว่าในสมัยรัตนโกสินทร์ พระบาท
สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหา
ราช โปรดให้มีการรื้อฟื้นอักษรศาสตร์
ขึ้น หลังจากได้มีการเสื่อมโทรมลง
ตั้งแต่ครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒
ตำรารำก็เป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่
โปรดให้มีการชำระและสร้างขึ้นไว้เพื่อ
ประดับแผ่นดินเช่นเดียวกับบทละคร
เรื่องรามเกียรติ์ การเพิ่มเติมทำรำของ

นางอัปสรแปลงจึงได้เกิดขึ้นอย่างด
งามและกลมกลืน ซึ่งได้รับความนิยม
ต่อ ๆ มาในปัจจุบันนี้
นางลอยเป็นอนุภาคอีกตอนหนึ่ง
ซึ่งในฉบับลาวและฉบับไทยมีความผิด
เพี้ยนกัน ในฉบับลาวท้าวเมืองจัน ไซ้
ตันกล้วยแล้วเสกให้เป็นนางสีดาลอย
น้ำไป ในขณะที่ฉบับของไทย ทศกัณฐ์
มีบัญชาให้นางเบญยกายผู้เป็นธิดาของ
พิเภก แปลงร่างเป็นนางสีดา ทำเป็น
ตายลอยน้ำไป หนุมานทหารเอกของ
พระรามเป็นผู้จับผิดและอาสาขันสูตร
นางลอย ในที่สุดนางเบญยกายก็ได้มา
เป็นภรรยาอีกคนหนึ่งของหนุมาน
อนุภาคตอนนี้เป็นส่วนที่เพิ่มเข้ามาเพื่อ
แสดงบทบาทและพฤติกรรมของหนุมาน

ที่มีต่อสตรีหลายนาง
สงครามระหว่างท้าวราพณาศวรร
กับพระรามในฉบับลาว พระรามเหยียด
เท้ารับศรของท้าวราพณาศวรรเพื่อเป็น
การสะเดาะเคราะห์ และบาปกรรมจะได้
หมดไป พระรามได้รับความทรมาณมาก
ท้าวหุลละมานจึงรีบไปเก็บยาที่เขา
คันธมาทน์ มูลโคท้าวหุลละมานก็ไปบีบ
ท้องพระยาว่าออกมา ขณะนี้พระอาทิตย์
ใกล้จะลับขอบฟ้าแล้ว ท้าวหุลละมาน
จึงไปคว้าท้ายรถและขว้างไปยังทิศตรง
ข้าม พระอาทิตย์โกรธจึงไม่ชักรถขึ้นมา
พระรามจึงบัญชาให้ไก่แก้วของตนไป
เรียกไก่ทั้งหมดในชมพูทวีปมารวม
และขันอัญเชิญพระอาทิตย์ขึ้นมา โดย
คำขบขันนี้มีเนื้อความว่า

“มาเยอพระอาทิตย์เฮย เจ้าบ่อมาโรคาไซ้แล้ง ฟุ้งซ่าบ่อสอกแจ้ง
มิดมัว ฟุ้งซายิ่งย่านกลัวลำบาก ฟุ้งซ่าทุกขียากอิดอาหาร เจ้าบ่อมาบ่อ
เป็นการเสียแล้ว พระอาทิตย์แก้วเฮย เฮวรีบมาเยอ”

ในรามเกียรติ์ฉบับของไทยไม่มีความ
ในตอนเชิญไก่ และผู้ที่ไต่บาดเจ็บ ก็คือ
พระลักษณะที่ถูกหอกกบิลพัทของกุมภ-
กรรม
คำขบขันที่เชิญพระอาทิตย์ขึ้นมา
ส่องแสงนั้นเป็นภาพที่งดงาม สะท้อน
ความผูกพันของมนุษย์กับธรรมชาติ
ภาษาที่ใช้ก็เรียบง่ายแต่ชวนฟัง

ในส่วนที่เป็นรายละเอียดของเนื้อ
เรื่องของพระรามขาดกที่ยืดยาว นอก
จากการรบพุ่งที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่า
มีการใช้อาวุธวิเศษทำลายล้างกันแล้ว
ในส่วนที่เป็นที่มาของภูมิสถานก็มีส่วน
สนับสนุนความยาวของเนื้อเรื่อง เหตุ-
การณ์ตอนนี้เป็นขึ้นหลายครั้ง เช่น
ท้าวธรรฐพานางวิสุทโธสภาไปตั้งถิ่น

ฐานใหม่ ชาวเมืองอินทปัตถ์หลบหนี
ไปสร้างบ้านแปงเมืองใหม่กับนางที่
เป็นที่รัก หรือมิตรสหายของตน โดย
ไม่ยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้ปกครอง
เดิม หรือตอนที่พระรามยิงศรไปสร้าง
อาณาจักรใหม่ให้แก่บริวารของพระองค์
ตัวอย่างของสถานที่ เช่น

ดอนขี้ควาย

พระรามหลังจากมีชัยชนะต่อท้าวราพณาศวรรแล้ว ก็เดินทางกลับ
เมืองจันทบุรีศรีสัตตนาคพร้อมกับพระลักษณ นางจันทา ม้ามณีกาบ โดย
เรือใหญ่ที่ท้าวราพณาศวรรเนรมิตให้ เรือได้แวะที่เกาะกลางแม่น้ำ เกาะนั้น
มีควายเผือกมีอิทธิฤทธิ์เที่ยวมาที่เกาะนี้ แล้วมาถ่ายมูลไว้ เกาะนั้นจึงมี
ชื่อว่า เกาะดอนขี้ควาย

ดอนม้าม้าไหล

ถัดจากดอนขี้ควาย พระรามเดินทางต่อมาถึงดอนแห่งหนึ่ง ได้ยินเสียงหมาป่าเห่าหอนด้วยเสียงดัง ดอนนั้นจึงมีชื่อว่า ดอนม้าม้าไหล เพราะมีเสียงหมาไหลมา

หนองบัวลำภู

ฝูงชนที่มีขุนจง^๕ เป็นหัวหน้า หลบหนีไปตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บริเวณหนองน้ำที่มีบัวขึ้นอยู่เป็นจำนวนมาก

แม่น้ำโรหิณี

แม่น้ำนี้มีสีแดงดั่งน้ำครั่งและน้ำฝาง จึงมีชื่อว่า โรหิณี

เมืองอิตตปือ

ท้าวบิลือผู้เป็นลูกชายขุนแก้วหมูน เมืองจันทบุรีศรีสัตตนาคนางอิตตป้า ชาวเมืองขุนขอม หนีไปตั้งเมืองใหม่และตั้งชื่อเมืองตามชื่อคนทั้งสอง

เมืองป่าสัก

ชายคนหนึ่งมีป่านดำและป่านแดงอยู่ที่ป่าช้าและป่าขวา และมีภรรยาชื่อนางสักดา อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตะวันออกของแม่น้ำบริเวณนั้นจึงมีชื่อว่าเมืองป่าสัก

ตำนานเมืองและที่มาของชื่อเรื่องแต่ละแห่งนั้น เท่าที่รวบรวมมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แทรกอยู่ในตอนที่ขุนจงผู้รับบัญชาของท้าวราพณาศวรรให้นำชาวจันทบุรีศรีสัตตนาคนางซึ่งตามมาส่งท้าวราพณาศวรรกับนางจันทายังเมืองอินทปัตต์ กลับไปยังเมืองจันทบุรีศรีสัตตนาคนางอีกครั้งหนึ่ง แต่ชาวเมืองและไพร่พลเหล่านั้นไม่ยอมกลับ เพราะเขาเหล่านั้นซึ่งเป็นชายและหญิงเกิดผูกสมัครักใคร่กัน จึงชวนกันหลบหนี

ไป “สร้างบ้านแปงเมือง” และเหตุการณ์ในทำนองนี้ก็เกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่งในตอนที่ท้าวราพณาศวรรอพยพไพร่พลจากเมืองอินทปัตต์ไปสร้างเมืองใหม่ที่เกาะลังกา ชาวเมืองที่ไม่ชอบท้าวราพณาศวรรก็หลบหนีไปอีกเช่นกัน ไปตั้งถิ่นฐานตามที่ต่าง ๆ ใกล้เคียงเขา ดอยแม่น้ำ เกาะแก่งต่าง ๆ

ภูมินามต่าง ๆ จึงได้เกิดขึ้น บางครั้งอาจเกิดจากการประสานระหว่างชื่อสามีกับภรรยา ชื่ออาวุธ หรือเหตุการณ์

ใด ๆ ที่มาประจวบเหมาะกับเรื่องในตอนนั้น ความรู้เหล่านี้ทรงคุณค่าอย่างยิ่งในการค้นคว้า ชื่อภูมิสถาน และเรื่องเล่าปรัมปราซึ่งสูญหายไปจากความเข้าใจของคนรุ่นหลังแล้ว จะเหลืออยู่ก็แต่เพียงข้อมูลซึ่งทิ้งร่องรอยไว้ในวรรณกรรมลายลักษณ์เรื่องพระรามชาดกเท่านั้น นับเป็นการแสดงคุณค่าอย่างยิ่งของวรรณกรรมเรื่องนี้

เรื่องราว “การสร้างบ้านแปงเมือง” อันนำไปสู่ความรู้ความเข้าใจของภูมิ-

^๕ ขุนจงเป็นคนของพระรามซึ่งมีหน้าที่มาส่งท้าวราพณาศวรรกับนางจันทาซึ่งกลับเมืองอินทปัตต์

นามในประเทศลาวและบางตอนของประเทศไทยแล้วนั้น มิได้บ่งบอกถึงประโยชน์ข้างต้นเท่านั้น หากพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้ว ภาพสะท้อนเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อันยาวนานของชาวลาวก็ปรากฏอยู่ “เบื้องหลัง” ของเหตุการณ์เหล่านั้น ชาวลาวก็เช่นเดียวกับชาวไทย และชนชาติอื่น ๆ ที่มีประวัติศาสตร์ที่ผ่าน “เส้นทางเดิน” อันยาวไกลนานัปการ กว่าที่จะสถาปนาอาณาจักรบนความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวของ

ประชาชนขึ้นมาได้ เรื่องเล่าอันเป็น เรื่องที่ก่อเกิดภูมิสถานเหล่านี้ ก็คือประวัติศาสตร์อันก่อร่างสร้างตัวของชาวลาวที่เกิดขึ้น คงจะเป็นเรื่องยากเกินที่จะระบุว่าเหตุการณ์อันเป็นมูลเหตุของการตั้งภูมิสถานเหล่านั้นเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ในครั้งใด ผู้แต่งเรื่อง**พระรามขาดก** คงอาศัยความทรงจำซึ่งดงามและแจ่มใส ซึ่งตราอยู่ในความเป็นตัวตน เลือดเนื้อชีวิตจิตใจของเขา และถ่ายทอดออกมา

โดยไม่ต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริง วันเวลาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการประวัติศาสตร์ผู้แต่งคงจะรับรู้และประสงค์จะถ่ายทอดเรื่องปรัมปราที่เคยคุ้นเคยอยู่ในความทรงจำให้ผ่านมาทางวรรณกรรมเรื่องยิ่งใหญ่เรื่องนี้

เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของลาวซึ่งสอดคล้องกับการอพยพและการสร้างถิ่นฐานบ้านเรือนของชาวลาวนั้น มีหลายครั้ง ดังเช่นจะขอยกเหตุการณ์ในพงศาวดารเมืองจำปาศักดิ์ ดังนี้

ครั้งหนึ่งไม่รู้กำหนดว่าปีใดนานกว่าปี ๒๐๐ ปีมาแล้ว ก่อนแต่เมืองล้านช้างและเมืองเวียงจันทร์ได้มาขึ้นกรุงเทพมหานคร...เมืองเวียงจันทร์ยังเป็นเมืองไม่ขึ้นช้างไห้มีเจ้าแผ่นดินครองเมืองเอง ครั้นเจ้าเวียงจันทร์องค์หนึ่งจำชื่อไม่ได้เป็นเจ้าแผ่นดินถึงพิราลัยลง เจ้านายบุตรหลานวิวาทรบพุ่งกันอยู่ช้านานจนไพร่บ้านพลเมืองได้ความร้อนรระส่ำระสาย...ไม่เป็นอันที่จะได้ทำมาหากินล่วงกาลนานหลายปีไป จึงมีลาวบางจำพวกซึ่งเป็นไพร่มากมายหลายหลายครอบครัวด้วยกันเห็นจะอยู่ในเขตต์แคว้นแดนแขวงใกล้เคียงเมืองล้านช้าง เมืองเวียงจันทร์ จะหามีความสุขไม่...จึงพากันผูกแพบ้าง ที่มีเรือก็ลงเรือบ้าง รวบรวมเสบียงอาหารบรรทุกแล้ว พาครอบครัวล่องลำน้ำของลงไปเป็นอันมากด้วยกัน...แล้วพากันล่องข้ามเขาสีฝู้ผูกแพงแพหนีต่อไป เข้าอาศัยอยู่ ณ ที่เมืองพนมเพ็ญในแผ่นดินแดนเมืองเขมรช้านาน ครั้นล่วงกาลนานมาผู้ครองฝ่ายเขมรเห็นว่าพวกลาวเป็นคนผิดเทศภาษามาอาศัยอยู่ในอำนาจของตัวแล้ว ถึงแต่แรกได้รับรองอนุเคราะห์ให้เป็นสุข พอเป็นที่ยินดี ภายหลังก็มีกรณาน้อยไปกะเกณฑ์ ใช้การงานหนักบ่าหนักแรงมาก และเรียกส่วยไร่เกินพิกัดทำให้ไพร่ลาวเหล่านั้น ได้ความยากจนทนมิได้ พวกลาวเหล่านั้นพร้อมใจกันกับพระครูโพนเสม็ดยกอพยพหลบหนีขึ้นมาข้างบนจนข้ามเขาสีฝู้พื้นแดนเขมรมาได้ ครั้นจะกลับคืนไปยังภูมิลำเนาเดิม ก็ยังกริ่งเกรงผู้ครองฝ่ายเมืองเวียงจันทร์อยู่ จึงได้พากันตั้งบ้านเรือนอยู่ตำบลนั้น ๆ ที่ได้ชื่อว่า เชียงแดงและโขงและอ้อต้อ และคำทองน้อย คำทองใหญ่และอื่น ๆ^๕

^๕ ประชุมพงศาวดารภาคที่ ๗๐ เรื่องเมืองนครจำปาศักดิ์, หน้า ๕๐.

ความในพงศาวดารจำปาศักดิ์ ข้างต้นที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งถิ่นฐานของชาวลาวในดินแดนต่าง ๆ น่าจะมีความสัมพันธ์ทั้งนัยตรงและนัยประหวัดกับเรื่องราวในพระรามชาดก ดังกรณีเช่น การอพยพเข้าไปในดินแดนเขมร ในเรื่องพระรามชาดกฉบับ ๒ ผูก ๒ ชาวเมืองที่อพยพตามท้าวราพณาศรจากเมืองอินทปัตถ์เพื่อข้ามไปสู่เมืองลังกา ก็ได้หลบหนีไปยังบริเวณที่เรียกว่าเมืองปะกาย หนึ่ง ชื่อเมืองอินทปัตถ์ก็บ่งบอกถึงการรับรู้เรื่องเขมรที่ผู้แต่งเรื่องพระรามชาดกมีอยู่

ภูมินามอีกกลุ่มหนึ่งที่ควรนำพิจารณา ก็คือภูมินามที่ปรากฏในผูก ๒๒ ของบั้งปลายของเรื่อง ตอนที่พระรามแผลงศรสร้างเมืองไปในทิศต่าง ๆ เมืองต่าง ๆ ก็ถูกสถาปนาขึ้นด้วยอำนาจและอำนาจที่ยิ่งใหญ่เหลือจะประมาณของพระราม วีรบุรุษของชาวลาว ซึ่งนั่นก็หมายความว่าเมืองเหล่านั้นอยู่ใต้พระโพธิสมภารของพระราชามีนามว่า “รามราช” เมืองเหล่านั้นก็คือ เมืองพิษณุโลก นครสวรรค์ ชัยนาท พิมาย และกรุงเทพ

มหานคร^{๑๐} เมืองทั้ง ๕ นี้ในปัจจุบันหรือแม้ในอดีตก็เป็นเมืองซึ่งอยู่ในพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์แห่งสยามประเทศตลอดมา จะมีก็แต่พิมายในสมัยประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๕-๑๖ ตกอยู่ในความดูแลของอาณาจักรขอม แต่ต่อมาก็กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรสยาม

การที่จะอธิบายการรับรู้เกี่ยวกับเมืองทั้ง ๔ ที่ผู้แต่งจินตนาการว่าอยู่ในความครอบครองของลาวนั้น Prof. Sachchidanand Sahai ผู้เคยทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องพระรามชาดกได้แสดงทรรศนะไว้ว่า “เป็นความฝันในอุดมคติของผู้แต่ง”^{๑๑}

ในทรรศนะของผู้วิจัย ประเด็นการแผ่อำนาจของ “รามราช” เข้ามาในดินแดนที่เป็นเมืองพิษณุโลก นครสวรรค์ ชัยนาท พิมาย และกรุงเทพมหานคร น่าจะมีนัยที่ซ่อนอยู่เบื้องหลัง หากได้พิจารณาประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศลาว พระมหากษัตริย์ที่เป็นวีรบุรุษคนหนึ่งของลาว^{๑๒} ก็คือ สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช (พ.ศ. ๒๐๙๓-๒๑๑๕) ซึ่งมีพระราชประวัติสรุปในประเด็นใหญ่ ๆ ก็คือ พระองค์เป็นราช-

โอรสของพระเจ้าโพธิสารราช พระราชมารดาเป็นพระราชธิดาของพระเจ้าเชียงใหม่ พระองค์ได้ทรงครองราชสมบัติในนครเชียงใหม่ซึ่งเป็นของพระอัยกาตั้งแต่เยาว์วัย ต่อมาพระราชบิดาสิ้นพระชนม์ พระองค์จึงทรงได้ราชสมบัติในนครเชียงใหม่ หรือเมืองหลวงพระบาง พระองค์ได้ทรงทำสงครามกับพระเจ้าบุเรงนองแห่งพม่าหลายครั้ง ต่อมาพระองค์ได้ทรงสถาปนานครเวียงจันทน์ขึ้นเป็นเมืองหลวง ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงศรีอยุธยา กับลาวในสมัยพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เป็นไปอย่างราบรื่น เพราะพระมหะสิองค์หนึ่งของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราชคือพระเทพกษัตริย์ พระราชธิดาของพระมหาจักรพรรดิ และพระศรีสุริโยทัยแห่งกรุงศรีอยุธยา ดังนั้น พระไชยเชษฐาธิราชจึงมีความสัมพันธ์ทางเครือญาติกับสมเด็จพระมหินทราธิราช

สมเด็จพระไชยเชษฐาธิราชทรงยกทัพไปตีเมืองพิษณุโลก ๒ ครั้ง ตามคำเชิญของสมเด็จพระมหินทราธิราชคือในครั้งแรก^{๑๓} ปี พ.ศ. ๒๐๙๘ เพราะสมเด็จพระมหินทราธิราชเคียดแค้นพระมหาธรรมราชา ผู้เป็นพระสวามีของ

^{๑๐} ชื่อ “กรุงเทพมหานคร” นี้มีใช้มาตั้งแต่สมัยอยุธยา ดูกฎหมายตราสามดวง พระไอยการอาชญาหลวง (ตราเมื่อปี พ.ศ. ๑๘๕๕) “อันมีในพระอาณาเขตแคว้นแก้วนครเทพมหานคร บรรพทวารวดีศรีอยุธยามหาดิลกภพนพรัตนราชธานีบุรีรมย์” หน้า ๔๑๑.

^{๑๑} “Thus the political picture which represents Phra Lam as a mighty king, whose commands were obeyed from Vientiane to Inthaphathanakhon, the capital of the Khmer kingdom, and whose sons and nephews ruled not only northeastern Thailand, but also Ayuthaya, Pisanuloke and Nakhon Savan, does not correspond to any historical reality. Rather, it is the literary expression of a nationalist political utopia. The mention of Ayuthaya, therefore, cannot be seen as providing any sure index to the antiquity of the text. Even after the fall of Ayuthaya, the Phra Lak Phra Lam’s author might have included the name of this famous kingdom to enhance the prestige of a utopian Lan-Xang. (The Phra Lak Phra Lam and The Laotian Cultural Tradition by Prof. Sachchidanand Sahai, p. 79).

^{๑๒} ผู้วิจัยขอใช้คำว่า ประเทศลาว แทนที่จะเป็น ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อให้เห็นภาพที่ย้อนกลับไปตั้งแต่ครั้งอดีต

^{๑๓} พงศาวดารลาว ของมหาสิลา วีระวงส์ ไม่ระบุปี พ.ศ. ไว้ แต่ในพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ระบุว่าในปี พ.ศ. ๒๐๙๘

พระวิสุทธิกษัตริย์ พระราชธิดาอีกองค์หนึ่งของพระเจ้าจักรพรรดิ ที่ไปฝึกไฝต่อพระเจ้าหงสาวดีแห่งพม่า พระเจ้าไชยเชษฐาธิราชทรงยกทัพไปล้อมเมืองพิษณุโลก แต่ทรงเห็นว่าไม่สามารถจะตีเข้าเมืองพิษณุโลกได้ ก็ทรงล่าถอยกลับ และสามารถตีทัพพม่าซึ่งติดตามมาให้แตกพ่ายไป

การตีเมืองพิษณุโลกครั้งที่ ๒ ของพระเจ้าไชยเชษฐาธิราช เกิดในปี พ.ศ. ๒๑๑๒ พระมหินทราชาทรงส่งสารมาเชิญให้ไปช่วยปราบพระเจ้าหงสาวดีที่ยกมาจะตีกรุงศรีอยุธยา พระมหาธรรมราชาแห่งเมืองพิษณุโลกทรงร่วมมือกับพระเจ้าหงสาวดีทำอุบายลวงพระไชยเชษฐาธิราชให้ตีเมืองสระบุรี ลพบุรี พระไชยเชษฐาธิราชเป็นฝ่ายได้เปรียบในขั้นแรก แต่เมื่อกองทัพของลาวเคลื่อนจะไปตีทัพพม่าถึงอยุธยา พระเจ้าหงสาวดียกทัพมาโจมตี ทัพลาวสู้ไม่ได้ เจ้ามหาชีวิตลาวทรงถอยทัพกลับทางลำน้ำป่าสัก^{๑๔}

การกรีธาทัพของพระไชยราชาธิราช ๒ ครั้ง ดังข้างต้นนี้ ก็คือ การกรีธาทัพเข้ามาดินแดนของไทยตั้งแต่ทางใต้ของดินแดนทางเหนือ และมาถึงลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา มาถึงดินแดนที่เรียกว่ากรุงเทพมหานคร ซึ่งขณะนั้นหมายถึงอยุธยา ผลของสงครามจะเป็นเช่นใดก็มีใช้ประเด็นที่ต้องให้ความสนใจ ความสำคัญอยู่ที่ว่าในครั้งนั้น เจ้ามหาชีวิตที่ยิ่งใหญ่คนหนึ่งของลาว

ผู้ทรงเป็นวีรบุรุษของลาว ได้ทรงกรีธาทัพเข้ามาในดินแดนสยามประเทศ ด้วยคำเชิญหรือคำขอร้องของพระมหากษัตริย์องค์หนึ่งของสยามประเทศ

ความทรงจำที่งดงามเช่นนี้ประทับอยู่ในชีวิตและจิตใจของชาวลาว และถ่ายทอดมาในรูปของวรรณกรรมเรื่องพระรามชาดกอย่างสมบูรณ์แบบแล้ว

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เดิม วิภาคย์พจนกิจ. ๒๕๓๐. **ประวัติศาสตร์อีสาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิยะดา เหล่าสุนทร. ๒๕๔๐. **นารายณ์ ๒๐ ปางกับคนไทย**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.

_____. ๒๕๓๘. **ปัญญาชาดก**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๑. ๒๔๕๕. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สลากกินแบ่งรัฐบาล. (จอมพลสฤษดิ์ และคุณหญิงวิจิตร ธนะรัชต์ (พิมพ์เป็นอนุสรณ์ในงานพระราชทานเพลิงศพนาวาโท พระศรการวิจิตร (ช้อย ชลทรัพย์) ณ เมรุวัดพระศรีมหาธาตุ ๑๐ พฤษภาคม ๒๔๕๕).

ประชุมพงศาวดาร ภาคที่ ๗๐ เรื่องนครจำปาศักดิ์. ๒๔๘๔. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, (พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพหม่อมเจ้าหญิงก้อยท่า ปราโมช ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๘๔).

พจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ๒๕๓๗. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

พระรามชาดก. ฉบับพิมพ์ดีด (ยังไม่ได้พิมพ์เผยแพร่).

พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ. ๒๕๐๗. **รามเกียรติ์ เล่ม ๑-๔**. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา. พิทยลาภพฤฒิยากร, พระวรวงศ์

เชอ. ๒๕๑๗. **ชุมนุมพระนิพนธ์**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พระจันทร์, (ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพของพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๑๗).

ม. ศรีบุญรา. ๒๕๓๔. **ลังกาสิบโท**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ศรีอมรญาณ, หลวง. ๒๔๗๖. **พระรามชาดก**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีหงส์, (พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฉาบงานศพมารดา ณ วัดโบสถ์พระนครศรีอยุธยา ๔ พฤศจิกายน ๒๔๗๖).

สิงฆะ วรรณสัย (ผู้ปริวรรต). ๒๕๒๒. **พหุมจักร**. กรุงเทพฯ : มิตรนราการพิมพ์.

สีลา วีระวงส์. ๒๕๐๗. **พงศาวดารลาว**. กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา.

เสฐียรโกเศศ (พระยาอนุমানราชชน). ๒๕๑๓. **อุปกรณรามเกียรติ์**. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.

อุรังคธาตุ (ตำนานพระธาตุพนม). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยเกษม, ๒๔๘๓. [ที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ อ.ด. หลวงประชุมบรรณสาร (พิณ เดชะคุปต์) วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๔๘๓ ณ สุสานวัดมกุฏกษัตริยาราม].

ภาษาอังกฤษ

Dhani Nivat, Prince. 1969. "The Rama Jataka" Collected Articles published by the Siam Society.

Sachchidanand Sahai. 1982. "Indo-Chinese Geography As Described in the Phra Lak Phra Lam: A Laotian Version of the Ramayana" *Asian Variations In Ramayana* Delhi : Sahitya Akademi.

_____. 1973. "The Phra Lak Phra Lam and the Laotian Cultural Tradition" *The Ramayana in South East Asia*. India: The Indian Council for Cultural Relations.

_____. 1976. *Ramayana in Laos*. India: B.R. Publishing Corporation.

^{๑๔} สีลา วีระวงส์ (ผู้เรียบเรียง), **พงศาวดารลาว** (กรุงเทพฯ : องค์การค้าของคุรุสภา, ๒๕๒๘) หน้า ๘๘-๑๐๘.

Abstract **Phra Ram Chadok : Transition from the Original Literary Work to the Attalaksana Literature**
Niyada Lausunthorn
Fellow of the Academy of Arts, The Royal Institute, Thailand

The purpose of the present research is to make a detailed study of Rama Jataka, one of the most important Laotian literary works, so that the transition from the influx of written literature influenced by the Indian Ramayana to the present version in genuine Laotian garb could be evaluated. The role of the hero has turned into the type of the later Laotian heroes whose prominent functions are summed up in the acquisition of power and the expansion of the vast territory for their homeland.

The work is divided into 8 chapters. Chapter One focusses on the details of the research topic. A summary of the Rama Jataka is given in Chapter Two, while Chapter Three concentrates on the historical studies. Chapter Four is on the analytical studies of the Rama Jataka. Chapter Five, Six and Seven deal successively with an appreciation of Rama Jataka as a Jataka story, its literary arts, and the geographical regions mentioned by name in the work. Chapter Eight is the conclusion.

The research concludes that Rama Jataka serves as a piece of literature that encompasses all aspects of life and the world-views of the owners of this piece of literature. It also records how each role in the society interacts with one another. It may be claimed that certain stereotypes for each character can be subtly derived from the Jataka. Since the Rama Jataka is often utilized as the preaching theme by monks, it is natural that proverbs, wise sayings, myths and legends concerning with the particular regions could have been conveniently added piecemeal to the main story in the time past. If we were to compare the stories of Rama of various cultures, we could easily regard Rama Jataka as a piece of literature that has been transformed to represent Laos's identity in an outstanding way.

Key word : Phra Ram Chadok